

Smernica č.006/ 2018**Prevenia šikanovania žiakov na Základnej škole, Školská ulica 54/21, Slovenská Kajňa****Oblasť platnosti:**

Smernica je záväzná pre všetkých zamestnancov ZŠ, Školská ulica 54/21, Slovenská Kajňa

Počet strán: 9**Počet príloh: 1**

Gestorský útvar	Schválil	Dátum schválenia	Dátum účinnosti
Zástupca riaditeľa školy	Mgr. Marián Olšov	28. septembra 2018	1. októbra 2018

Čl. 1 Úvodné ustanovenia

(1) Riaditeľ Základnej školy, Školská ulica 54/21, Slovenská Kajňa vydáva túto smernicu na základe Metodického usmernenia MŠ SR č. 36/2018 z 1.septembra 2018 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach, v súlade s Opčným protokolom k Dohovoru o právach dieťaťa, o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii a v súlade so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ z 13. 12. 2011 a POP na šk. rok 2018/2019 vydanou MŠ SR.

(2) Šikanovanie sa v súčasnom období stáva vážnym problémom, ktorý sa prejavuje v školách a školských zariadeniach a ktorému je potrebné venovať neustálu pozornosť, a to z hľadiska preventívneho ako aj sankčného pôsobenia.

(3) Cieľom tejto smernice je vzhľadom na závažnosť šikanovania poskytnúť základné informácie zamestnancom, ktorí sa podieľajú na výchovno-vzdelávacom procese o formách jeho prejavov, návrhoch na riešenie, spôsoboch ich preventívneho pôsobenia a o potrebe spolupráce s rodičmi žiakov a príslušnými inštitúciami.

Čl. 2 Charakteristika šikanovania

(1) **Šikanovaním rozumieme** akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorých zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrašovanie. Ide o cieľené a opakované použitie násilia voči takému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z najrôznejších dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť. Šikanovanie sa prejavuje v rôznych podobách, ktoré môžu mať následky na psychickom a fyzickom zdraví.

(2) **Podstatnými znakmi šikanovania sú:**

- a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou
- d) incidenty sú opakované (jednorazová akcia sa za šikanovanie nepovažuje).

(3) **Šikanovanie sa môže prejavovať:**

- a) v priamej forme, najmä fyzickými útokmi, urážaním, urážlivými prezývkami, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí, vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním,
- b) v nepriamej forme, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.

Môže sa uskutočňovať medzi žiakmi v triede, najmä v čase prestávok, ale aj cestou do školy a zo školy alebo v čase mimo vyučovania.

(4) **Kyberšikanovaním** je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

(5) **Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:**

- a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,

- b) agresor vystupuje často anonymne,
- c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
- d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
- e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
- g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
- h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
- i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
- j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

(6) Z hľadiska trestného zákona môže šikanovanie žiaka napĺňať skutkovú podstatu trestného činu.

(7) Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin:

- a) ublíženia na zdraví,
- b) obmedzovania osobnej slobody,
- c) lúpeže,
- d) vydierania,
- e) hrubého nátlaku,
- f) nátlaku,
- g) ohrozovanie osobnej slobody,
- h) ohrozovanie osobného majetku
- i) sexuálneho násillia,
- j) sexuálneho zneužívania,
- k) krádeže,
- l) neoprávneného užívania cudzej veci,
- m) poškodzovania cudzej veci,
- n) nebezpečného vyhrážania sa,
- o) nebezpečného prenasledovania,
- p) výroby detskej pornografie,
- q) prechovávanl detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,
- r) ohovárania.

(8) Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu alebo priestupku proti majetku.

(9) Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkého veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne. Zákonný zástupca je povinný škodu, ktorú žiak úmyselne zavlnil, nahradiť.

(10) Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin:

- a) neprekazenia trestného činu,
- b) neoznámenia trestného činu,
- c) ublíženia na zdraví.

Šikanovanie nesmie byť zamestnancami školy v žiadnej miere akceptované a pedagóg musí šikanovanie medzi žiakmi bez meškania riešiť a každej jeho obeti poskytnúť okamžitú pomoc.

Čl. 3 Prevenia šikanovania

Základným preventívnym opatrením školy je osvojiť si základný princíp „Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách !“

(1) Prevenia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou:

a) súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém – osobný a sociálny rozvoj, mediálna výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia, výchova a vzdelávanie k ľudským právam, výchova k občianstvu, boj proti extrémizmu, výchova k manželstvu a rodičovstvu.

b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.

(2) **Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ** priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu o preventívnych činnostiach školy.

Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastráňovanie.

(3) **Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ** vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.

(4) **Riaditeľ školy** oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania

a) všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,

b) zamestnancov školy príslušnej školy,

c) osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,

d) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.

(5) **Riaditeľ školy** zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania.

Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä:

a) vytvára pozitívne prostredie v škole,

b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,

c) určuje v školskom poriadku pravidlá

1. správania sa vrátane sankcií za ich porušenie,

2. používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch školy,

d) rozpracúva podrobnosti prevencie a riešenia šikanovania žiakov v ročnom pláne činnosti koordinátora prevencie šikanovania

e) zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo

vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,

f) oboznamuje pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,

g) informuje o postupe pri zistení šikanovania, najmä 1. pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, 2. žiakov, 3. zákonných zástupcov žiaka, 4. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa, 5. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,

h) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,

i) určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy nahlásiť a riešiť každé podozrenie zo šikanovania, povinnosť bezodkladne poskytnúť pomoc obeti,

j) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,

k) spolupracuje s odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogickopsychologického poradenstva a prevencie (ďalej len CPPPaP) vo Vranove nad Topľou a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,

l) zapája do prevencie šikanovania žiacky parlament a zriaďovateľa.

Čl. 4

Metódy riešenia šikanovania (Postup pri riešení podozrenia na šikanovanie)

(1) Riaditeľ školy zostaví, po obdržaní informácie podozrenia na šikanovanie, tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania. (Príloha č.1)

a) Uskutoční individuálne konzultácie s členmi tímu/ operatívna porada,

b) Zadefinuje a rozdelí úlohy medzi členov tímu

- Čo treba robiť predbežne na ochranu obeť a kto bude za to zodpovedný,
- Kto uskutoční rozhovory s protagonistami šikanovania,
- Čo si treba všímať v súvislosti s podnetom,
- Čo robiť na zastavenie šikanovania,
- Či je potrebné uskutočniť zisťovanie atmosféry v triede formou anonymného dotazníka a kto ho zrealizuje a vyhodnotí.

c) Dohodne termín porady na zhodnotenie prípadu.

(2) Riaditeľ školy alebo koordinátor prevencie šikanovania v spolupráci so soc. pedagógom školy a výchovným poradcom pri zisťovaní a preverovaní šikanovania zabezpečí najmä

a) rozhovor s informátorom (ocení odvahu oznámiť násilie),

b) rozhovor s obeťou,

c) rozhovor s agresorom,

d) bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,

e) dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,

f) opatrenia na zabránenie novej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,

g) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,

h) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,

- i) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
- j) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,
- k) kontaktuje vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania
 1. zákonných zástupcov,
 2. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
 3. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
 4. zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
- l) kontaktuje CPPPaP vo Vranove nad Topľou,
- m) zabezpečí v prípade potreby použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
- n) vyhodnotí prípad (potvrdenie šikanovania/ neúmyselné ublíženie konkrétnej obeti/ nepotvrdenie šikanovania/ krivé obvinenie zo strany obete/ konfliktný kolektív- ubližujú si viacerí žiaci navzájom),
- o) vedie písomné záznamy o jednotlivých rozhovoroch, o riešení jednotlivých prípadov šikanovania, o navrhnutých opatreniach (opatrenia sa môžu navrhnúť aj v prípade, že sa šikana nepotvrdí, ale v triede je agresívny žiak alebo ide o konfliktný kolektív),
- p) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
- q) ohlasuje príslušným útvarom OO PZ v Slovenskej Kajni podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.

Čl. 5

Opatrenia na riešenie situácie

(1) Z opatrení pre obeť možno použiť:

- a) odporúčanie rodičom obetí vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť ČŠPP, CPPPaP,
- b) zorganizovanie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrami,
- c) informovanie a poradenstvo pre rodičov obetí

(2) Z bežných opatrení pre agresorov možno použiť:

- a) odporúčanie rodičom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť ČŠPP, CPPPaP,
- b) verejné ospravedlnenie sa agresora pred triedou,
- c) ospravedlnenie sa a zmierenie pred celým kolektívom,
- d) zníženie známky zo správania,
- e) preloženie žiaka do inej triedy,
- f) výchovné opatrenia - napomenutie a pokarhanie triednym učiteľom, pokarhanie riaditeľom školy alebo zníženie známky zo správania,

(3) V mimoriadnych prípadoch sa môžu použiť ďalšie opatrenia:

- a) odporúčanie rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do miestne príslušného DC, prípadne do liečebno-výchovného sanatória,
- b) oznámenie príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny vo Vranove nad Topľou – sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov,
- c) oznámenie OOPZ v Slovenskej Kajni, ak došlo k závažnejšiemu prípadu

šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný trestný čin alebo čin inak trestný (u maloletých).

Čl. 6

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

- (1) Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil:
 - a) šikanovania,
 - b) spáchania trestného činu uvedeného v čl. 2 ods. 7 alebo opakovane páchal priestupky uvedené v čl. 2 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním.
- (2) Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť:
 - a) podozrenie podľa odseku 1,
 - b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
 - c) opatrenia, ktoré prijal podľa článku 4 alebo článku 5.

Čl. 7

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu

- (1) Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca, ďalší pedagogickí zamestnanci a sociálny pedagóg s rodinou obete a s rodinou agresora.
- (2) Pedagogickí zamestnanci a sociálny pedagóg dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obete, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.
- (3) Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.
- (4) O úkonoch podľa tohto článku soc. pedagóg, koordinátor prevencie a výchovný poradca vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Čl. 8

Zrušovacie ustanovenie

1. Podrobnejšie spracovanie postupov školy pri riešení šikanovania ako aj plán činnosti na aktuálny školský rok je spracovaný v Koncepcii prevencii šikanovania.
2. Tento interný predpis je platný dňom jeho podpísania.
3. Táto smernica nadobúda účinnosť 1.10.2018.

4. Nadobudnutím účinnosti tohto predpisu sa ruší interná smernica č. 005/2015.

V Slovenskej Kajni: 29.9.2018

.....
riaditeľ školy

Príloha č.1

Odborný tím zodpovedný za riešenie šikanovania na škole

Koordinátor prevencie šikanovania: Mgr. Anna Gavurová

Výchovný poradca: Mgr. Jana Mydlová

Sociálny pedagóg: Mgr. Antónia Kačmárová

Ďalší členovia tímu: v súlade s tým, kto protagonistov šikany pozná, kto má k nim vybudovaný vzťah (najmä pri obeti).